

Handleiding Integrale Veiligheidsrondes azM

Wat zijn veiligheidsrondes?

Veiligheidsronde betekent letterlijk het lopen van een ronde op een afdeling waarbij specifiek gelet wordt op risico's. Tijdens de rondes wordt, in het kader van integraal risicomanagement, gelet op risico's op het gebied van patiëntveiligheid en -tevredenheid, personeelsveiligheid, informatiebetrouwbaarheid en –beveiliging, en facilitaire beveiliging (o.a. fysieke beveiliging, brandveiligheid en voedselveiligheid) Per risicogebied worden een aantal items met een hoog risico gemeten. De veiligheidsronde bestaat uit azM brede items en afdelingsgebonden items die door de afdeling zelf geformuleerd worden.

Doel van veiligheidsrondes

De veiligheidsronde is bedoeld om op een natuurlijke wijze de veiligheid op de afdeling aan de orde te stellen verbeteren. 'Bewust veilig gedrag' en gedragsverandering is een belangrijk onderdeel respectievelijk doel van veiligheidsrondes. Deze methode is gebruiksvriendelijk, inpasbaar in dagelijks werk (niet tijdrovend) en levert heldere en bespreekbare resultaten. Uit de resultaten kan blijken dat een of meerdere risicogebieden verder onderzocht dienen te worden. Dit kan middels bestaande uitgebreide risicoanalysemethoden zoals RIE (voor personeelsrisico's) en FMEA analyses voor apparatuur of zorgprocessen, etc..

Deze handleiding beschrijft op welke manier je een Veiligheidsronde kunt uitvoeren. In de handleiding komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Wie voert een Veiligheidsronde uit en hoe vaak?
- Waar worden Veiligheidsrondes gehouden?
- Hoe kun je Veiligheidsrondes uitvoeren?
- Waarom zou je gebruik maken van Veiligheidsrondes?
- Doel met betrekking tot Veiligheidsrondes
- Aan welke voorwaarden moet een Veiligheidsronde voldoen?
- Gespreksvoorbeelden

Wie voert een Veiligheidsronde uit en hoe vaak?

Een Veiligheidsronde wordt uitgevoerd door de leidinggevende. In de praktijk zal een Veiligheidsronde meestal gebruikt worden door operationeel leidinggevend. Bij voorkeur wordt één keer per maand een Veiligheidsronde gehouden op de eigen afdeling. Een Veiligheidsronde duurt gemiddeld 30-60 minuten.

Waar worden Veiligheidsrondes gehouden?

Veiligheidsrondes worden in principe overal uitgevoerd, maar vooral op patiëntgebonden afdelingen omdat daar de directe patiëntenzorg geboden wordt en daar dus de meeste risico's voor de patiënt bestaan.

Door een Veiligheidsronde te houden op de afdelingen zelf is het laagdrempelig en het behoudt daarmee het informele karakter. Het is ook mogelijk om als leidinggevende van een afdeling een ronde te houden op een collega afdeling, altijd in overleg met de leidinggevende van die afdeling. Dit kan voor beide afdelingen bijdragen aan nieuwe inzichten op het gebied van patiëntveiligheid.

Hoe kun je een Veiligheidsronde uitvoeren?

Het proces van een Veiligheidsronde bestaat uit een aantal stappen.

Voor de Veiligheidsronde

1. Kondig een Veiligheidsronde aan.

Hierbij gaat het om het daadwerkelijk aankondigen van een Veiligheidsronde (bijvoorbeeld een week van te voren) en medewerkers enthousiast te maken voor en te betrekken bij een Veiligheidsronde. Je kunt er ook voor kiezen om de Veiligheidsronde niet aan te kondigen (zie: 'Aan welke voorwaarden moet een Veiligheidsronde voldoen').

Tijdens de Veiligheidsronde

2. Uitvoeren van een Veiligheidsronde.

De leidinggevende gaat in overleg met één of meerdere medewerkers van de afdeling een Veiligheidsronde lopen.

Een Veiligheidsronde bestaat uit het observeren van medewerkers, ruimten, apparatuur, statussen, EVS en het stellen van vragen aan medewerkers en patiënten.

Na de Veiligheidsronde

3. Terugkoppeling van het gesprek.

Na afloop van een Veiligheidsronde is het erg belangrijk om de bevindingen, indien nodig, geanonimiseerd, terug te koppelen naar de medewerkers. Dit kan bijvoorbeeld door de Veiligheidsronde te bespreken tijdens een afdelingsoverleg. Het is van belang dat de leidinggevende aangeeft waar het gesprek over ging en welke acties/verbetermaatregelen er op basis van de Veiligheidsronde genomen worden en wanneer. De Veiligheidsronde moet ook besproken worden met het management met betrekking tot besluitvorming over verbeteringen. Daarnaast kan ook kennis en ervaring van andere afdelingen gedeeld worden.

4. Het melden van incidenten in het incident meldingssysteem.

Indien tijdens de Veiligheidsronde een situatie wordt aangetroffen die kan worden aangemerkt als een incident moet dit incident ook gemeld worden in het incident meldingssysteem, als dat nog niet gedaan is. De bij het incident betrokken persoon kan dat doen, maar ook de leidinggevende kan dit doen (dit uiteraard in overleg met de betrokkene). Het gaat er immers om inzicht te krijgen in onveilige situaties en daarop verbeteringen invoeren.

5. Het invoeren van verbeteracties.

De kern van een Veiligheidsronde is het duidelijk maken van de norm voor wat betreft veiligheid, het verkrijgen van aandacht daarvoor en het realiseren van verbeteringen op basis daarvan. Informatie uit een Veiligheidsronde moet dus vertaald worden naar concrete verbetermaatregelen. Het is zaak deze verbetermaatregelen in interactie met het uitvoerende personeel vorm te geven. Hierin is een belangrijke taak weggelegd voor de leidinggevende: Deze dient leiding te geven aan het gesprek dat leidt tot het formuleren van verbeteracties en vervolgens de invoering en effectiviteit daarvan nauw te volgen. De leidinggevende wordt op deze manier verantwoordelijk gemaakt voor het leiding geven aan het 'oplossen' van het probleem, ofwel voor het verbeteren van de veiligheid.

In de bijlage zijn een aantal gespreksvoorbeelden te vinden.

Waarom zou je als leidinggevende gebruik maken van Veiligheidsrondes?

Doel van een Veiligheidsronde:

- Het creëert een veiligheidsbewustzijn.
- Het draagt bij aan het realiseren van een veiligheidscultuur.
- Het geeft inzicht in de veiligheid van een afdeling.
- Het biedt de mogelijkheid om van elkaar en van andere afdelingen te leren over patiëntveiligheid.
- Het draagt bij aan het continue verbeteren van veiligheid.
- Het biedt de mogelijkheid om met elkaar het gesprek over veiligheid aan te gaan.
- Het creëert gespreksmogelijkheden over veiligheid tussen professionals en management en andere betrokkene bij de zorg.
- Toegenomen veiligheidsbewustzijn.

Het resultaat van een Veiligheidsronde uit zich in:

1. Een toename van het aantal incident meldingen (men leert afwijkingen van de norm beter onderkennen);
2. Het aantal ingevoerde verbetermaatregelen ten opzichte van het aantal gemelde incidenten;
3. Een verhoogde respons op een (veiligheids)cultuurenquête;
4. Een vermindering van het aantal ernstige incidenten ziekenhuisbreed;
5. Een aanleiding voor het uitvoeren van een prospectieve risico-inventarisatie.

Wat is een Veiligheidsronde niet:

- Het is geen manier voor een 'gewoon' informeel overleg met medewerkers;
- Het is niet het middel om nieuw beleid te communiceren;
- Concrete acties voor de leidinggevende naar aanleiding van een Veiligheidsronde:
- Een concrete actie kan zijn dat iedere leidinggevende vier veranderingen per jaar implementeert op het gebied van patiëntveiligheid op basis van de gehouden Veiligheidsrondes.

Aan welke voorwaarden moet een Veiligheidsronde voldoen?

Het ziekenhuis, en de leidinggevende beslissen of het tijdstip en de locatie van de Veiligheidsronde wel of niet worden aangekondigd.

Het voordeel van het aankondigen van een Veiligheidsronde is dat medewerkers vooraf kunnen nadenken over de veiligheid op hun afdeling. Een nadeel van het aankondigen van een Veiligheidsronde kan zijn dat medewerkers sociaal wenselijk (veiligheids) gedrag vertonen.